

KLÍČOVÁ SLOVA

energetická soběstačnost, sdílené bydlení, městský tepelný ostrov, resilience, 15minutové město, hospodaření s vodou, modrozelená infrastruktura, brownfields

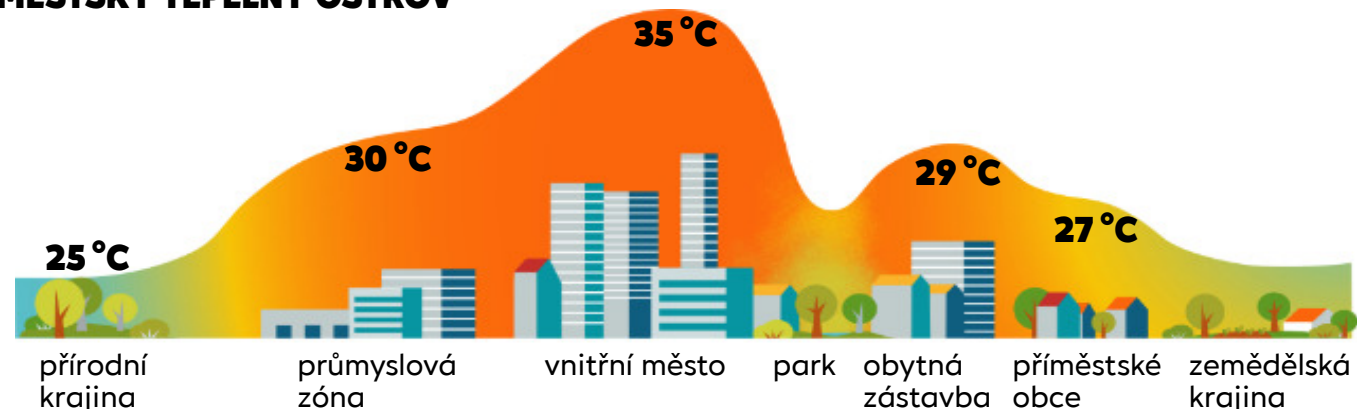
FAKTA O BYDLENÍ

- Stavební a demoliční odpady představují téměř polovinu všech odpadů produkovaných v ČR.
- S provozem budov je spojeno 37 % všech emisí skleníkových plynů v ČR.
- Studie ukazují, že v letech 2 000–2 019 došlo každoročně na světě k přibližně 490 000 úmrtí v důsledku horka. V Evropě v roce 2 023 to bylo 175 000 lidí. K přehřátí dochází prakticky výhradně v sídlech v důsledku tzv. efektu městského tepelného ostrova. Vegetace snižuje ve městech letní teploty o více než 5–10 stupňů.
- Přestože se počet obyvatel ČR za posledních 40 let zvýšil pouze o 5 %, plocha zastavěné půdy se zdvojnásobila.
- Zateplením paneláku z osmdesátých let se dá ušetřit 65 % energie na vytápění a 50 % na přípravu teplé užitkové vody.

DŮLEŽITÉ PRINCIPY

- **Výhodné je sdílet** nejen prostory (např. dílna, prádelna, sauna, komunitní zahrada), ale i věci (elektromobil, kola, nářadí...).
- **Poloha obydlí musí být co nejbližší** k místu zaměstnání, zdrojům potravin a jiným často navštěvovaným cílům. Každodenní doprava je plýtvání energií, penězi i životním časem. Preferujeme tzv. koncept 15minutového města.
- **Výhodnější je využít tzv. brownfields** než zabírat dosud nezastavěnou plochu (např. park).
- **Tzv. městský tepelný ostrov je problém většiny velkých sídel.** Zpevněné plochy do sebe akumulují energii od Slunce, kterou pak vyzařují ve formě tepla. Místa, kde zároveň chybí chladicí efekt vegetace, se tím přehřívají.
- **Vody, která proteče domácností, je mnohem více, než té, která naprší z nebe.** Je výhodné maximálně ji využít, nebo aspoň vsáknout na přilehlém pozemku. Nevypouštíme ji do kanalizace.
- **Rostliny chladí Zemi:** Obvykle odpaří vzrostlý strom v létě za den 100 až 400 litrů vody. Odpařenou vodou zvlhčuje vzduch a citelně ochlazuje okolí. Co teprve celý les, krajina? A co stromy v ulici nebo vysoká či nízká tráva?

MĚSTSKÝ TEPELNÝ OSTROV

FAQ:

- Jak ochladit obce a města?
- Jaké je obydlí tvých snů a jak moc jsou takové sny udržitelné?
- Jak se ochránit před extrémním suchem / větrem / deštěm?
- Jak si zajistit teplo a elektřinu?

ODKAZY

PODCAST

TIP

JAK BUDEME BYDLET?

„Naše planeta je náš domov, náš jediný domov. Kam půjdeme, když ji zničíme?“

Dalajláma

Obydlí, ve kterém žijeme, utváří náš styl života, avšak my skrze něj naše okolí také ovlivňujeme. Zařízení obydlí a jeho provoz má zásadní vliv na míru naší svobody, tělesné i duševní zdraví, finance, další majetek, mezilidské vztahy aj. Proto by ho měl člověk vybudovat podle svých vlastních potřeb a podmínek okolí, nikoliv podle obchodních cílů developerů nebo prodejních trendů.

Uspořádání sídla a dostupnost důležitých cílů (např. prodejny potravin, ordinace lékařů, dětská hřiště a sportoviště, parky, restaurace, školy a místa, kam chodíme do zaměstnání, pokud nepracujeme z domova), **je úplně to nejdůležitější.** Pokud máte svoje soukromí, ale současně i všechny výše uvedené cíle dostupné pěšky či na kole, pak jste si to zařídili opravdu dobře a ušetříte v životě spoustu času, energie, peněz a emisí CO₂. Obrovské rozdíly představuje bydlení ve městě vs. v příměstském satelitu. Pokud naopak denně dojíždíte osobním autem prakticky všude, něco opravdu důležitého byste měli znovu promyslet.

Při rekonstrukci starých domů i budování novostaveb musíme počítat s klimatickou změnou jako s realitou. Obydlí nesmí plýtvat teplem, elektřinou ani vodou. Má je užitečně využívat ve prospěch svých obyvatel, a nadbytky sdílet s nejbližším okolím. Důležitou součástí bydlení je **odolnost vůči výjimečným událostem** – např. častějším výpadkům dodávek elektřiny, vody a potravin či extrémním teplotám, bouřím apod. **Nejvýhodnější z hlediska nákladů i dopadů na životní prostředí je sdílené bydlení** – více lidí v bytě, více bytů v domě, více domů pohromadě.

Dnes můžeme mít nesrovnatelně úspornější, pohodlnější a zdravější bydlení, než měli naši předkové. **Bydlet svobodně s nízkými náklady, relativně nezávisle a bezpečně však vyžaduje, aby obyvatelé rozuměli tomu, jak dům funguje, uměli o něj pečovat a správně zacházeli s použitými technologiemi.** Není to totéž jako doposud vžitý model „o nic se nestarám, ale jsem překvapený, co se stalo a kolik musím zaplatit“.

Prostřednictvím stylu bydlení má každý možnost na dlouhou dobu nastavit výši svých životních nákladů i vlivu na klima.

Chci si svoje bydlení vytvořit podle sebe, ne podle mých prarodičů. Oni přece taky jednali podle toho, jaké možnosti a nutnosti poskytovala jejich doba.

SHRUTÍ

Moderní bydlení by mělo snižovat zranitelnost a závislost obyvatel na vnějších vlivech a současně zachovat či zvýšit míru jejich svobody a pohodlí. Většina současných staveb, ale není na změnu klimatu připravená, je pro okolí zbytečně zatěžující, plýtvá energií a jen málo umí využít podmínky okolí. Ve 21. století musíme nad svým bydlením uvažovat jinak než naši předkové. Naše bydlení představuje důležitý způsob, jak můžeme ovlivnit průběh a dopady současné změny klimatu.

ZORIENTUJ SE

Jaké části obrázku souvisí s vodou (pitnou / užitkovou / odpadní)?

Jaké části obrázku souvisí s hospodařením s teplem a elektřinou?

Jaké části obrázku souvisí s potravinami a údržbou (apod.)?

COOL PŘÍKLADY

V Hradci Králové vzniká **čtvrť Sousedství Kukleňy** – první uhlíkově neutrální obytná zóna v Česku. Domy budou v pasivním standardu, chytrý energetický systém umožní sdílení elektřiny mezi domy. Nechybí komunitní zahrada či carsharing.

Videň figuruje na předních místech žebříčku měst s nejlepší kvalitou pro život. Adaptaci na změnu klimatu řeší nejen s odborníky a vědci, ale i s obyvateli města: více zeleně a zastíňování, modrozelená infrastruktura, veřejné budovy i školy jsou zde stavěny v pasivním standardu. Vídň se už teď podařilo snížit emise CO₂ o více než 40 procent.

Brněnská čtvrť Nový Lískovec se proslavila mj. díky energeticky úsporné rekonstrukci panelových domů, kde se systematicky uplatňovalo komplexní zateplení, výměna oken či zavedení řízeného větrání s rekuperací. Výsledkem byly výrazné úspory energie, snížení emisí a zlepšení komfortu bydlení.

Ve městě Freiburg vznikla platforma pro zkoumání a vývoj udržitelného města Freiburg Future Lab.

Jak může ekologicky fungovat i tradiční **moravská vesnice v Bílých Karpatech**, ukazuje obec Hostětín.

ÚKOLY

- Které prvky (činnosti) v místě bydliště vodu zadržují, a které naopak odvádějí?
- Proč je dnes součástí architektury i návrh ozelenění (střech, fasád, okolí...)?
- Najdi příklady samozásobitelství a soběstačnosti.
- Jaké výhody poskytuje sdílené bydlení?
- Jak je váš byt /dům připraven na letní vedra? Případně, jak můžete dům na takovou situaci připravit?

MŮŽEME BYDLET POHODLNĚ A NEZATĚŽOVAT PŘITOM KLIMA?

